

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtvtes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Cap. 7. De infidelitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80695)

CAPVT VI.

De Disputatione circa Fidei
Mysteria.

CAPVT VII.

De Infidelitate.

FIDES duo vitia contraria habet, vnum per excessum, quod *lenitas credendi* vocatur: alterum per excessum, quod generaliter *infirmitatem* appellamus. Prius vitium est in illis, qui credunt ante euidenciam credibilitatis, ac propterea imprudenter credunt. Alterum inest illis, qui, fide sufficienter proposita, nolunt credere sicut par est, & auctoritatem diuinam diffugiunt, siue foueant contrarium errorem, siue non. Omnes sc.

Triplex est Infidelitas, *negatiua, priuatiua, & positiua*. Negatiua est in eo, qui potest habere fidem, & tamen non habet sine culpa sua: vnde de iici potest iuda fidei carentia, qualis est in eo, cui fides, vel non est annunciata, vel certe non sufficienter, vt fuit in Indis, & Iaponiis, priusquam Euangelij predicationem exaudirent. Priuatiua est in eo, qui potest, ac debet habere fidem, eamque culpabiliter non habet, etiam si nullum foueat errorem in intellectu positum, vt quando aliquis non vult fidem audire, vel auditam, ac sufficienter propositam acceptare omittit. Positiua seu contraria est, vel in eo, qui res fidei sufficienter propositas credere recusat: vel in eo, qui contrarium fouet errorem, in quo genere maxima pars infidelium versatur. D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 1. Sylui. ibi. & omnes.

Porro infidelitas negatiua peccatum non est. Quia damnatur a Pio V. & Gregorio XIII. in Bull. Prouisionis nostre. num. 65. hac propositio: *Infidelitas pure negatiua in illis, quibus peccatum Christi non est predicatum, est peccatum. Ratio non est.* est, quia nullum peccatum sine voluntate, hac autem ignorantia est inuoluntaria, quam depellere non est in hominis potestate. D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 1. & omnes.

Infidelitas priuatiua semper est peccatum. Quia is, cui fidei doctrina est sufficienter proposita, tenetur eam acceptare: ergo si omittit acceptare, peccat. Et quia hac infidelitas est in eo, qui tenetur habere fidem, & eam sua culpa non habet. D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 1. & omnes.

Infidelitas positiua semper lethale crimen est, nisi indeliberatio excuset. Quia est peccatum mortale ex genere, nec admittit materiam paruitatem: nam auctoritatem diuinam contemnere semper lethale est. Non est autem omnium peccatorum grauissimum. Quia Dei odium directissime Deum impugnans grauissimum est omnium. Superat tamen infidelitas omnia peccata, quæ virtutibus moralibus opponuntur, vt sunt homicidium, adulterium, bestialitas, &c. Quia immediate auctoritatem diuinam contemnit. D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 1. & omnes.

Tres Infidelitatis annuero species *Hereticam, Iudaismum, & Paganismum*. Qui pertinetur nacer.

A 4

DISPUTATIO de fidei rebus quadruplici ex capite reddi potest illicita. Primo ex fine, quando scilicet quis animum habet dissentienti, si contraria rationes vigentiores appareant, eiusque intellectum magis urgeant. Quia in eo, cui iam fides sufficienter proposita est, infidelitatis erit peccatum. Item quando nullus bonus finis ex disputatione speraretur ob hereticorum perfidiam, otiosa esset, & ideo culpabilis. D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 1. Sylui. ibi. Valentia 2. 2. dub. 1. q. 10. punct. 4. quart. conclus. 1.

Secundo, ex parte disputantis, nempe si disputans laicus sit, quamuis doctus. Quia id illi sub excommunicationis poena interdicitur. Nonne autem laici intelligitur ille, qui verè laicus est, id est, non insignitus prima tonsura, nec Religiosus. Non autem habet locum prohibitio hac in casu magnæ necessitatis, vel utilitatis, si laicus sit doctus: imò in locis, in quibus heretici grassantur, prohibitio hæc laicorum est per consuetudinem abolita; & ubi esset in viridi obseruantia, non quæcumque de fide disputatio laicis interdicitur, sed sola disputatio formalis, id est, quæ ad fidei veritatem persuadendam assumitur, secus si materialis tantum sit, verbis gratiæ, vel ingenij acuminis ostendendi, vt fit in scholis. Verum hæc excommunicatio non est lata, sed ferenda. Cap. Quicumque, de heret. in 6. Nauarra summ. cap. 11. numer. 27. Bonacin. tom. 2. dub. 1. q. 1. punct. 4. Sanchez libr. 2. Decalog. cap. 6. Azor. lib. 8. cap. 26. q. 1. Diana part. 5. tr. 13. resoluit. 21.

Tertio, ex parte auditorum, vt si coram simplicibus, etiam exercitij gratia disputetur, ob periculum dubitationis ipsorum. Si tamen Doctor excellens esset, & se simpliciorum captui accommodaret, eisque persuasibiliter argumenta solueret, vel simplices huiusmodi ab heretici sollicitarentur, tunc posset, imo teneretur, si perniciosis periculum instaret. Fillicius tract. 12. num. 105. Becan. de fide, cap. 15. q. 7.

Quarto denique, ex disputandi modo redditur etiam illicita de fide disputatio, quando scilicet, magis verborum contentione, quam argumentorum vi, ac sententiarum pondere transigitur. D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 1. Valentia 2. 2. dub. 1. q. 10. punct. 4. conclus. 4.

8 Theologiae Moralis. Liber XLVII.

*infidelitatis
species.*

naciter abneget fidem Catholicam sufficienter propositam, vel profiteatur Christum expresse, vel non, si expresse profiteatur, erit haereticus; si expresse Christum non profiteatur, aut tunc omnino non profiteatur, erit paganus: vel si profiteatur Christum tantum in figura, Iudaeus erit. D. Thom. 2. 2. *question. 10. artic. 5.* Malder. ac Sylui. *ibi.* Becan. 2. 2. *cap. 13. quest. 2.* Bonacin. *tom. 2. dub. 3. question. 2. punct. 7. num. prim.*

48. Infideles baptizati, qui fidem aliquando susceperunt, ut haeretici, & Apostatae possunt ab Ecclesia coepi, ut eam retineant. Quia sunt baptizati ab subditi Ecclesiae: possunt ergo ab Ecclesia coepi, ut ab iniuria Religioni inferenda per haereticos, ut fidei retineant. *question. 10. articulo octavo.* Malder. & Ban- nes *ibi.*

49. Infideles autem, qui nunquam susceperunt fidem, compelli ad eam suscipiendam, minime possunt. Quia ut coactio legitime fiat, debet quousque ad fidem compellens iurisdictionem habere in eos, qui de non suscipi coguntur, alioquin erit potestatis usurpatio. Ecclesia vero non habet potestatem in eos, compelli, qui nunquam susceperunt fidem. Non autem sed illi non possunt illi fidei praedicationem impedire, & possunt fidei ut ne impediant, possunt à fidelibus Principi- praedicationibus compelli. Quia cum Ecclesia habeat à Christo Domino ius praedicandi per totum orbem Evangelium. *Mat. 28. 19. Mar. 16. 15.* consequens quod aut bello, aut aliis modis possit eos compescere, qui praedicationem impedi- conantur. D. Thom. 2. 2. *question. 10. artic. 11.* Lorca, & Malder. *ibi.* Filliucius *trahat. 2. 2. capit. quint. question. 10.* Bonacin. *tom. prim. question. 2. punct. 8. numer. 4.* Valent. 2. 2. *dubio 1. question. 10. punct. 7.* Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 23. qu. 18. & 19.*

50. Infidelium, qui baptizati non sunt, ritus tolerari non debent, nisi ob maius malum vitandum, aut ne maius aliquod bonum impediatur, visum sit expedire, quod tolerentur. Prior propositionis pars probatur, quia ritus hi nihil utilitatis adferunt & cum sint contra legem naturae, Principis fidelis est, illos extirpare. Posterioriorem partem sic probamus, quia Iudeorum ritus recte ab Ecclesia tolerantur, etiam si illi in eis exercendis delinquant. Ex hoc enim, quod Iudei alicubi in suis ritibus tolerantur hoc bonum provenit, quod testimonium fidei nostrae ab hostibus habeamus: illi enim ritus mysteriorum, quae nos credimus figuram continent. Minime vero tolerandi sunt, quando in Principum Catholicorum potestate est, eos extirpare, vel impedire absque notabili boni communis iactura, Quia sunt maxime perniciosi, & sermo eorum ut cancer serpit. 2. *Timot. 2. 17.* Attamen si huiusmodi ritus absque gravissimo Ecclesiae detrimento nequeant impediri, licitum erit Iudeis publicum suae Religionis exercitium permittere. Quia permissio quorundam malorum est licita vel propter aliquod bonum, quod ex eis oritur, vel propter aliquod malum, quod vitatur. *leg. Nullus, C. de summ. Trinit. leg. Cuncti, C. de haereticis.* D. Thom. 2. 2. *question. 10. artic. 11.* Sylui. Lorca, Malder. Valent. 2. 2. *d. 1. question. 10. punct. 7.* Azor. *tom. 1. lib. 8. capit. 23. question. 18. & 19.*

Quamvis Religiosissimi quique Principes

haereticum omnem à suis ditionibus extorrem sine dubio vellent, quandoquidem suis edictis illam damnant, & sibi ipsis iniuriam existimant, ideoque quoties poterunt illam à suis Imperiis exterminantur.

Vbi tamen sine gravi boni publici periculo, ipsiusque etiam Religionis Catholicae immensis incommodis, haereticos expellere non licuit libertatem, ut vocant, conscientiae per- mittere, & tolerare inuiti coacti sunt. Neque peccant hac in parte, quia ex duobus malis minus est eligendum, si utrumque evitare non valeamus. Tunc enim illud minus malum non eligitur praecise, ut malum quoddam est; sed ut medium vitale ad maius malum evitandum. D. Thom. 2. 2. *question. 10. artic. 11.* Caietan. *ibi.* Molin. *trahat. secund. de iur. dub. 335.*

Cum infidelibus non baptizatis communi- care licet in rebus politicis, ac civilibus, quales sunt civiles contractus, politicae conversationes, ut emptio, venditio, coniunctio, modo abest periculum seductionis, vel scandalum: cum eo autem baptizatis periculum minimè licebit. Quia iure natura quilibet tenetur ab iis abstinere, quae sibi ruinam causam afferre possunt. Porro communi- care in iis actionibus, quae directè ad cultum infidelitatis pertinent, nullatenus est licitum. Quia id esset eorum profiteri sectam, & verà fidem abnegare, sante Paulo 2. *Cor. 6. 14.* Nolite iugum ducere cum infidelibus. Licet tamen est, infideles ad verbi Dei praedicationem admittere, non autem ad totius Missae auditionem, sed tantum ad Catechumenorum Missam. *Cap. Episcopus, de consecr. di. 1. D. Thom. 2. 2. question. 10. artic. 9.* Turrian. Sylui. Malder. *ibidem.* Filliucius *trahat. 2. 2. numer. 128.* Bonac. *tomo primo, dubio tertio, questione secunda, pun. 6. num. prim.*

In multis demum casibus communicatio cum Iudeis prohibetur specialiter. Primus est cohabitatio. 2. Ne Christiani comedant azima Iudeorum, seclusa tamen necessitate. 3. Ado- catio Iudeorum ad medendum, necessitate etiam seclusa. 4. Receptio medicinae à Iudeis parata. 5. Ingressus in idem balneum, ita ut fi- delis cum Iudeo communicet in eadem lotio- ne. 6. Coniunctio cum Iudeis, saltem quando hi cibos discernunt, & aliquos respondent: modo Catholicus non sit ad procurandam eorum conversionem immixtus. 7. Ne Christianae mulieres filios Iudeorum in eorum domibus nutriant. 8. Ne Christiani accedant ad nuptias, vel solemnitates Iudeorum, nec cum ipsis choreas ducant, nec ipsorum Synagogas inspiciant iis temporibus, quibus ab eis superstitiosa cele- brantur. 9. Ne Iudei admittantur ad publica inter Christianos officia. *Cap. Ad hac, cap. Nullus, Cap. Etsi Iudeos, cap. Omnes 28. question. prim. Sylvester verb. Iudei, num. secund. Caietan. verb. Iudeorum communica- tio.* Bonacin. *tom. prim. dub. tert. question. secund. punct. 6.* Filliucius *trahat. 20. capit. quint. question. prim. Sanchez libr. secund. Decalogi, cap. 21. à nu- mer. 4.*

CAPUT